N. 979.

CURRENDA V.

A. D. 1864.

N. 915.

Monita circa matrimonii impedimenta et motiva, attestationemve pro Dispensatione Romana obtinenda.

Praxis Consistorialis id Nos edocuit, quod tenor §. 60. jur. matr. quoad *manifestanda impedimenta* inter nupturientes a populo fideli minime observetur; inde fit, ut matrimonia cum impedimentis notoriis contrahantur et tali ratione Sacramenta profanentur.

Ut huic malo obex ponatur, provocamus Ven. Clerum præsentium tenore, quatenus de ambone populo congregato ad captum explicet, e proclamationibus fluere obligationem, ut, quicumque aliquod inter proclamatos intercedere impedimentum noverit, illud *sub peccato mortali* manifestare teneatur. Ferraris „Prompta bibliotheca" ad vocem „**Matrim:**" Art. 4. num. 65. seq. „Et ratio est, quia quivis tenetur avertere ruinam spiritualem et grave peccatum alterius atque irreverentiam Sacramenti — imprimis, cum ad id officium implendum expresse provocetur per ipsas proclamationes."

Hac occasione non possumus non denuo in memoriam revocare, quæ jam alias in Currendis publicata fuere, sed non observantur; videlicet: in propinguioribus gradibus non esse pro effectuanda dispensatione ad Nos recurrendum, nisi adsint causæ gravissimæ et vere canonicae. Relegant:

1. Conc. Frid. Sess. 24. de reform. matr. Cap. 5. circa finem.
2. Notificationes Consist. de 11. Nov. 1833, sub Nro. 2761.
3. Similes de 21. Julii 1834, sub Nro 1488.
4. Monitum ad parochum, in Cur. I. 1857. pag. 14.

Tandem reflectant ad statutum in Cur. X. 1863 pag. 77.

Petito pro exoperanda dispensatione romana adcludatur **testimonium** ab Officio parochiali in charta non tymbrata exarandum, Romam mittendum, in quo sub fide sacerdotali super sequentibus contestatio fiat.

1. quod schema N. sit rite et exacte confectum,
2. quod causæ pro impetranda dispensatione allatæ, omnino sint veræ,
3. quod oratores sint orthodoxae fidei cultores et ita vivere morique contendant,
4. quod oratores separati vivant, nec unquam convenient usque dum copulabuntur,
5. quod carnaliter secum non peccaverint, nec peccabunt,
6. quod e dispensatione oratoribus concedenda nullum scandalum in parochia sit oriturum,
7. denique, quod oratores canonice pauperes sint, utpote manuum suarum labore et industria tantum viventes.

Per se intelligitur, hanc ultimam rationem tunc solum exprimi debere, si sub fide sacerdotali exprimi poterit. Tarnoviæ 12. Martii 1864.

N. 1574 ex a. 1863.

CONSIGNATIO

Omnium eorum, quæ in Olszyny ab anno 1849 usque ad modernum tempus circa Apparamenta, et Supellectilem sacram, Aedem Ecclesiæ, quæ circa Scholam, et Aedificia Oeconomica, comparata et ad effectum perducta fuerunt.

I. SUPELLEX SACRA, APPARAMENTA.

A) Sumptibus A. R. Val. Jabcoń, Curati comparata.

1.) Tres Tabellæ Canonum ad maj: Aram cum deauratis marginibus, et vitro 12 fl. 2.) Tabellæ 3 Canonum, cum ligneis marginibus et vitro 2 fl. 3.) Alba ex tela linea cum fimbriis 8 fl. 4.) Alba ex tela *gossipii* *) cum manufactis fimbriis 8 fi. 5.) Alba ex tela *gossipii* cum fimbriis 6 fl. 6.) Mappa ex tela *gossipii* longa 7 ulnis c. fimbri. 4 fl. 50 x. 7.) Mappa ex tela *gossipii* longa 6. ulnis c. fimbr. 4 fl. 30 x. 8.) Mappa ex tela *gossipii* longa 7½ ulnis cum fimbriis 3 fl. 50 x. 9.) Mappa ex tela principali linea longa 3½ ulnis cum variis albis floribus artificiose acu pictis, valoris 5 fl. 10.) Linteamina 3 de *gossipio* 7 fl. 50 x. 11.) Corporalia 6 ex tela linea cum parvis fimbriis, et Purificatoria 36 æque cum parvis fimbriis 4 fl. 12.) Casula albi coloris ex fortiori materia sericina latera, cum variis floribus, et foliis (instar foliorum acaciæ) cum Columna flavi coloris de tela damascena, argenteis foliis, et floribus adornata, cum deauratis laciniis, et omnibus requisitis 32 fl. 13.) Casula rubri coloris, cum alba columna de mixta materia gossipii, et bombycini, floribus roseis et viridibus foliis, aliisque flosculis exornata, cum suis requisitis 20 fl. 14.) Casula nigri coloris de materia (Rybs) cum columna violacea sericina deargentatis floribus exornata, cum deargentatis laciniis et omnibus requisitis 35 fl. 15.) Casula nigri coloris (de Manszester) cum violacea columna bombycina, argenteis foliis et floribus adornata, cum omnibus requisisti 22 fl. 16.) Superpellicea 4 principaliora acus ductu ornata, cum floribus et ligulis, ad sacristiam 26 fl. 17.) Expositoria 2 (kapturki dla chłopców) rubri coloris cum laciniis 5 fl. 18.) Pera seu Bursa ad deportandum ad ægrotos Sanctissimum, variis acu ductibus i panno (kanwa) ornata, cum stola et laciniis 12 fl. 19.) Campanullæ 3 ad Aras 5 fl. 20.) Parvum Rituale provinciale, cum Agenda ad obuenda munia, et administranda sacramenta 3 fl. 21.) Organum totaliter desolatum, quod jam per unum annum silebat, et usurpari non poterat, vocatis in auxilium parochianis, conducto Organario fabro, illud cum additamento duarum vocum transformari, restaurari Ven. Parochus curavit. 70 fl. 22.) Fenestræ 4 in Ecclesia, quæ jam totaliter destructæ erant, auxiliante parva a parochianis collecta, de novo extrui curavit 12 fl. 23.) Crux ad magnam Aram supra Ciborium stans, de metallis compositis cum deaurata effigie Domini N. J. C. 25 fl. 24.) Missale romanum, novæ æditionis P. P. Mechitaristarum in folio majori pulchre compactum, et deauratum 24 fl. 25) Cinguli 4...4 fl. 26) Humeralia 8

*) *Amictum, Albas, Toboleas* Altarium, *Corporalia* et *Pallas* e tela quadam, composita ex lino et gossipio (bawełny) adhibere vetat S. R. Congregatio sub S. Mart. 1864 et 15. maji 1819 et nonnisi e lino vel canabe permittit.

2 fl. 27.) Parva Mantilia 8... 1 fl. 28.) Vela pendentia 3 (firanki) sericina roseo rubri coloris, cum fimbriis deargentatis 13 fl. 29.) Vela 3 pendentia albi coloris de gossipio cum fimbriis 8 fl. 30.) Flores in sertis (gierlandy) diversi coloris ad Monstratorium, et ornanda Altaria 6 fl. 31.) Stolæ 2 albi coloris floribus ornatæ de atłas 6 fl. 40 x. 32.) Stolæ 2 rubri coloris de materia bombycina 6 fl. 33.) Stolæ 2 dupplicis coloris utpote albi et violacei ad administranda sacramenta, de materia bombycina 6 fl. 34.) Velum ad obtegendam Pixidem (sukienkę na puszkę) de materia damascena cum competenti ornamento 6 fl. 50 x. 35.) Biretra 2... 3 fl. 36.) Cista pro candelis lignea, cum sera et ferri fabro 5 fl. 37.) Seræ 4 ad armaria pro supellectili ecclesiastico 2 fl. 50 x. 38.) Antepedium albo violacei coloris de mixta materia 5 fl.

His ita ab anno 1849. usque ad a. 1862. inclusive propriis sumptibus Ven. Parochi loci procuratis, tandem hoc exemplo frequentioribusque allocutionibus ad id parochianos permovit, ut ex his nonnulli in eodem supra indicato temporis spatio ad sequentia procuranda Eidem succursum præstiterunt. Et quidem:

B) Simul cum parochianis procuravit:

1) Candelabra 12 de stanno nobiliori (latercyna) ex quibus 10. sunt ultra unius ulnæ altitudinis, et duo minora mediæ ulnæ, omnia pulchræ formæ, cum duobus orbiculis stanneis (latercyna) ad aram, et baptismum necessariis, anno 1862 ex Thermis Carolinis per Ipsum ad Olszyny advecta, et simul cum quatuor parochianis, utpote: *Adalberto Regiec* cum ejus Consorte *Apollonia*, Josepho et Petro *Grzegorzek* cmethonibus pro Ecclesia Olszynensi procurata 100 fl. 2) Cura Ven. Curati et succurente in auxilium Dno Michaële *Regiec* possessore Allodii Rostoka Vienna procuratus est: Calix majoris et pulchræ formæ de metallo composito, in igne deauratus cum patena 55 fl. 3) Casula albi coloris floribus roseis ornata, de materia semi sericea, cum deauratis laciniis, et omnibus requisitis, sumptibus Josephi *Grzegórzek*, et *Mariannæ* Consortis ejus cmetho. de Olszyny 22 fl. 4) Casula rubri coloris, cum alba columna diversis floribus ornata, de materia damascena cum deauratis laciniis, et omnibus requisitis, sumptibus *Gaspari* et Catharinæ *Bujak* cmethon. de Sukmanie 25 fl. 5) Casula nigri coloris, latera de panno (manszester) cum olivea Columna damascena, cum laciniis deauratis, et omnibus requisitis; hæc in locum antiquæ Casulæ totaliter laceratæ, simul cum parochianis 20 fl. 6) Pluviale rubri et albi coloris, cum speculo albo, de materia forti damascena, diversis floribus, et deauratis laciniis adornatum, in locum antiqui totaliter putrefacti, et lacerati, simul cum parochianis procuratum est 35 fl. 7) Velum humerale ad portandum in processione in Monstratorio Sanctissimum de principali materia bombycina (grodnapel) deauratis stellulis, et fimbriis exornatum; Josephus *Grzegórzek* cum uxore sua *Marianna* solvit 30 fl. 8) Vexillum funebrale magnum, nigri coloris, cum imaginibus, et fimbriis, simul a subsignato cum parochianis 40 fl. 9) Vexillum parvum cum imaginibus, et fimbriis procuravit *Salomea Grzegorzkowa* 4 fl. 10) Thuribulum cum navicula, et catenullis de orichalco *Antonius Grzegorzek*, cum conjuge sua *Salomea* 8 fl. 11) Imago cum effigie B. M. V. et sancti *Antonii*, ad deportandum in processionibus a Salomea *Grzegórzek* procurata 10 fl. 12) Alba de materia *gossipii* cum fimbriis a *Salomea Grzegorzek* 6 fl. 13) Alba de ma-

teria linea cum fimbriis a Catharina *Czuban* procurata 7 fl. 14) Linteamen de *gossipio* ab *Agnete Ludwa* procuratum 5 fl. 15) Linteamen de *gossipio* ab Apollonia *Szymańska* 3 fl. Summa 371 fl.

C) Tandem anno 1862 Mfici Domini Collatores Joannes et Ludovica Kochanowskie procurarunt:

1) Casulam rubri coloris, cum alba columna floribus adornata de materia atlas laciniis deargentatis et omnibus requisitis 26 fl. 2) Pluviale albi coloris absque floribus de materia principali bombycina, artificiose texta cum laciniis deargentatis 30 fl. 3) Umbraculum (Baldachinum) ad processionem 20 fl. 4) Linteamen de tela gossipii 7 ulnarum 1 fl. 80 x. 5) Velum humerale, ex lana albi coloris cum floribus roseis 5 fl. 6) Parva 2 superpellicea pro pueris de tela *gossipii* 2 fl. 50 x. 7) Parvam statuam B. M. V. ad deportandum in processione 20 fl. Summa 105 fl. 30 x.

II. QUOAD ÆDIFICIUM ECCLESIÆ.

Turris ruinam minans, intus lignorum ligaminibus novis anno 1861 consolidata, hæcque uti et totum Ecclesiæ Aedificium jam nimis injuria temporis debile, et pro interim in parietibus fulcris confirmatum. Anno 1862 ex integro novo tecto provisum est. Intus vero Ecclesia per dimidiam partem sumptu Ven. Parochi dealbata est.

II. QUAD SCHOLAM.

Per decursum decem annorum ipsemet Parochus privatim ultra 50 proles annue edocebat; semper tamen pro erigenda stabili Schola cogitando.

Deo adjuvante V. Parochus Ipsemet cum judice pagi permovit seniculos conjuges Adalbertum et Catharinam *Dudek* prolibus destitutos ad vendendam suam hortulaniam, ad duo jugera agri tenentem, pro fundatione Scholæ pretio 100 fl. C. M. et pro recitatione Litaniæ B. M. V. ad eorum intentionem in perpetuum omni die Sabbati in Schola. Contractus empti per Exc. C. R. Provinc. Regimen Decreto de 27. Sept. 1859 N. 25017 approbatum extitit.

Totum Aedificium Scholæ, cura et ære parochi, et parochianorum unice rusticorum extructum constat 1300 fl. C. M. in qua jam ab anno 1861 ultra 70 proles instruuntur.

Salarium Magistri ad nunc efficit 126 fl. V. A. quod contribuunt annue Communitates incorporatæ, veluti: Olszyny 74 fl. Sukmanie 30 fl. Rostoka 22 fl. V. A.

Calefactionem Scholæ Communitates incorporatæ curant, emendo videlicet necessarium quantum de ligno, et adferendo ad locum Scholæ.

Etiam hic non deerat Sua liberalitate Plurimum Reverendus D. Parochus *Jabcoń*; nam Magistrum Scholæ ab initio muneris sui mediis vitæ, et pensione destitutum per 14. menses apud Se gratis victitavit. Quin imo etiam nunc nonnullos articulos ad sustentandam vitam necessarios eidem Magistro libentes largitur. Insuper laudatus Parochus donavit Scholæ neo ædificatæ 2. alvearia apum pro practico exercitio prolium et usu Magistri; denique 60 arbores minutas prunorum (kopę śliw młodocianych) pro inseminatione in hortulo scholastico.

IV. R e v i n d i c a t i o.

P. m. Antecessor *deturbatus* fuerat e frustro agri ad duo jugera tenentis in meditulio agri aulici

siti Ven. parochus Jabcoń *majus frustum* agri in locum prioris juxta parochiales siti, per complanationem scriptam a dicta Aula Ecclesiæ restituit, ut elucet e Complanatione dtto 24 Aprilis 1858.

B) *Jus pascendi* peccora plebanalia, in pascuis et agris Dominii Olszyny, per p. m. Antecessorem neglectum, et fere jam perditum, ad usum perduxit pristinum V. Successor et post plurimas persecutiones perpessas, rem ad complanationem direxit hoc modo, quod Aula Olszynensis septem jugera boni agri Ecclesiæ Olszynensi, in locum istius juris *pascendi in perpetuum* cesserit, quam Alta c. r. Commissio Regulatrix dtto Cracoviæ die 23. Martii 1862 Nro 5398. confirmavit.

C) Messalia de pago Grabno 14½ corethorum siliginis per p. m. Antecessorem neglecta revindicavit.

VII. MELIORATIO.

1) Ven. Parochus propriis sumptibus plantavit circa ædes plebanales hortos arboribus fructiferis, quos sepimentis tutavit, vel ideo, quia circa circum viis communibus est circum datus. In fabricam hanc expendebat annue circiter 20 fl. a sua Installatione 1850. ergo ad 240 fl. v. a.

2) In ædificiis œconomicis tecta totaliter desolata proprio sumptu restituit, ad quæ annue expendit ad 25 fl. c. m. ab anno 1850. ergo 300 fl. v. a.

3) Aedificavit duo stabula ex integro nova, pro peccoribus, quæ ultra 260 fl. Ipsum constabant; aliasque in aliis reparationes perfecit.

4) Denegata aqua e vicinia pro Parocho, ædificavit Idem novum puteum in area plebanali suo et Concurrentiae sumptu, 270 fl. a. v. constantem. Ergo 100 fl. ipse expendit.

5) Collapsis antiquis e sepimento pro interim post incendium extructis horeis, nova, resistente licet in omnibus Subseliis Inc. Dominio per quatuor annos (ab anno 1858. usque 1861.) per parochum Decreto Circulari Bochniæ dtto 1. Maji 1858. N. 5869. et Guberniali dtto 27. aprilis 1860 N. 8149. fabricam hanc manuducentem horea ad 1435 fl. a. v. constantia erecta extiterunt anno 1861. Tertiam partem horum expensorum hoc est: 500 fl. v. a. imposuit V. Parochus e propriis ad hæc nova horea, cum longe majora, quam decretum erat, necessaria fuerant.

6) Anno denique 1862. exstruxit V. Parochus novum Aedificium ligneum cum quatuor separatis cameris pro foeno, curribus, triturario, et camera pro recondendis rebus œconomicis; sumptibus propriis ultra 200 fl. v. a.

7) Præter hæc expressa multas minores reparationes idem zelozus Parochus perfecit in labenti habitaculo plebanali, et granario. a) Ergo Ven. Parochus ad Mart. 1863. proprio expendit 2130 fl. 20 kr. v. a. solus b) V. Parochus cum parochianis 371 fl. v. a. c) Inc. Aula Olszynensis sola 105 fl. 30 kr. v. a. d) Integra Concurrentia 3245 fl. v. a. Summa ...5851 fl. 50 kr. v. a.

Hinc Summa omnium expensarum tempore existentiae moderni parochi in Ecolesiam, Scholam, et Aedificia parochialia ascendit ad quotam 5851 fl. 50 x. v. a.

Infinita merces contigat his Benefactoribus in terris et in coelis.... atq. calcar sit aliis tantum exemplum. Tarnoviæ 19. Mart. 1864.

L. 3666 z r. 1862.

Wykład obrzędów Mszy ś. szczególniéj dla kapłanów.

III. Królewska Odkupiciela działalność.

Ciąg dalszy do Kur. IV. r. b.

Dziękczynienie.

„Przy końcu uczyń w modlitwie Bogu podziękę, że cię tak wielkich tajemnic uczestnikiem uczynić raczył.“ Cyryl Jer: Katech. mystag. V.

Komunia w ofierze jest *środnicą* dnia kościelnego; co ją poprzedza, jest *przygotowaniem* a co po niéj następuje, *dziękczynieniem.*. *) Lecz codziennie i w dziękczynieniu iakiś szczegół występuje, przez który pojedyńcze dni do roku kościelnego się zaokrąglają. Modlitwa „Postcommunio“ nie zawsze zawiera dziękczynienia kapłana i ludu, jednak kościoł w niéj, wynurzywszy dary odebrane zwykł prosić o wytrwanie w téj łasce, któréj w Komunii świętéj na tym dniu dostępuje.

Podczas postu dodaje się we mszach de feria do innych kolekt po komunii jeszcze „modlitwa nad ludem,“ ponieważ w ten czas tém gorliwiéj przeciw duchom przewrotności postem i modlitwą walczymy, przeto gorącéj Bogu polecać się powinniśmy. Modlitwa ta weszła na miejsce eulogiów, których *w czasie postu* nie rozdawano. **) W piérwszych wiekach *w poście* dopiéro czasu nieszpornego, koło 9. godziny we Włoszech, czyli przy zachodzie słońca ***) *liturgia* się odprawiała, z którą, (jak teraz w wielką Sobotę) nieszpory, rozumie się z modlitwą nieszporną łączono; z tąd pochodzi, że „oratio super populum“ jest oraz oratio ad vesperas. Potém dopiéro pokrzepiono się pokarmem. Na pamiątkę tego chwalebnego zwyczaju i ścisłego postu odmawiają się teraz nieszpory w czasie postu (wyjąwszy niedziele, w których nie ma ścisłego *postu*, co do jednorazowego nasycenia się, przed południem; lecz do tego odmawiania obowiązane były tylko te osoby, które winne chodzić do chóru; inne osoby mogą nieszpory wraz z kompletą i w poście po południu (po obiedzie) odprawić; u nas jednak Rubrycella do przedobiednego odmawiania wszystkich obowięzuje.

Powtórne życzenie pomocy Bożéj: „Dominus vobiscum“ po modlitwie: „Postcommunio“ jest oraz myślą kościoła, aby tak lud wierny, jako i jego duchowny przewodnik wytrwali w tych darach łaski Bożéj, których się przy mszy św. stali uczestnikami. To więc życzenie oznacza: Pan, któregoście się stali uczestnikami, niech będzie waszym towarzyszem na wszystkich drogach waszych, w wszystkich miejscach i przy wszystkich zatrudnieniach, aby się spełniło: „Kto ciało moje jé i krew moją pije, zostawa we mnie a ja w nim:“ (Jan 6. 157.) Ile próśb, tyle dziękczynień; a nieustanne dziękczynienie za nieustanną komunię jest zadaniem Kościoła, które Brewiarzem pełni; dla tego się po oracyi każdéj **hory** „Pan z wami“ powtarza, bo cześć i wdzięczność trwać mają od godziny do godziny. W tym znaczeniu łączy się tu: „Ite, Missa est!“ „Idźcie więc,“ chwalcie i noście Boga w ciele waszém

---

*) S. Augustyn w liść. 149. „Po przyjęciu tak wielkiego Sakramentu kończy się wszystko dziękczynieniem.“

**) „Statutum est, ut panis post missam benediceretur et populo pro benedictione communionis partiretur; hinc et eulogia dicebatur. Sed quia hoc in Quadragesima fieri non licuit, „orationem super populum“ dici Ecclesia instituit, ut per hanc particeps communionis sit.“ Honorius L. 1. c. 67.

***) Durandus 1. de consecr. C. 50: „Solent plures, qui se jejunare putant in Quadragesima, mox ut signum audierint ad horam 9. comedere Qui nullatenus jejunare credendi sunt, si ante manducaverint, quam vespertinum celebretur officium. Concurendum est enim ad Missas et auditis Missarum solemnibus et vespertinis officiis et largitis eleemosynis ad cibum accedendum est. Si vero aliquis necessitate constrictus fuerit, ut ad Missam venire non valeat, æstimata vespertina hora, completa oratione sua jejunium solvat.“

(1 Kor. 6, 20) Macie długą podróż na têm wygnaniu przebyć; abyście nie ustali, dany wam jest chléb, który przedobrażał podpłomyk, od anioła położony przy głowie uciekającego proroka Eliasza, który siłą tego pokarmu do góry Bożéj Horeb zdążyć potrafił. Prawdziwy, niepokalany Baranek ofiarny zaspokoić ma głód serca twego i żar twéj miłości, ten Pan, który twoim jest towarzyszem w pielgrzymce życia ziemskiego, światłością w ciemnościach, lekarstwem w słabości. Oby mieszkał w przybytku twoim i w tobie swe znalazł upodobanie. Idźcie teraz w pokoju do waszych domów, bo zbawienna ofiara już jest złożoną; Hostia eucharystyczna zasłana jest do Boga, zaniesione téż modlitwy przed oblicze Boskiego Majestatu.

Uroczysty tu śpiéw („Ite! Missa est..“ przy mszach uroczystych) chce pamięć dokonanéj ofiary jak najgłębiéj w sercach wiernych zaszczepić.

Przez: „Ite, missa est!“ dawniéj *codziennie* oznaczano koniec mszy św. jednak mimo tego wielu wiernych odmawianiu godzin kanonicznych przytomnych bywało; dopiéro, gdy ta gorliwość oziębła a mszą ś. od stacyi kościelnych czyli Brewiarza odłączono, powstał zwyczaj (w 11. wieku) *w pewnych dniach* wzywania ludu przez „Benedicamus Domino! do dłuższego wytrwania w modlitwie, a szczególnie do uczestnictwa w kanonicznych godzinach.“ Dla tego dawniéj przy pierwszéj mszy św. „w uroczystości Bożego Narodzenia“ śpiéwano „Benedicamus Domino“ ponieważ bezpośrednio po niéj „Laudes“ się śpiéwały.

Jak pełne znaczenia jest „Benedicamus Domino!“ szczególnie dla kapłanów! Oby w dni uroczyste ***Brewiarz w kościele przed ołtarzem Najśw. Sakramentu*** odmawiali, osobliwie w wielki tydzień „ciemną Jutrznią,“ „Hory“ przy grobie Pana Jezusa, podobnie jak podczas 40to godzinnego nabożeństwa *)

Jak z **Introitem** modły przygotowawcze, wyobrażające działalność odkupienia, tak do „Ite missa est“ łączy się modlitwa dziękczynna jako przedobrażenie tego, co na drugie przejście Chrystusa nastąpi. ***)

„Placeat“ zakończa kościół wojujący, przed Przenajśw. Trójcą upadając, swe ofiarne działanie i błaga za swe dzieci o zmiłowanie na sądzie „sit, Te miserante, propitiabile.“

Starożytną modlitwę „Placeat“ dawniéj odmawiał kapłan sam dla siebie po św. ofierze, dopiéro Pius V. do mszału w liturgii ją dodał, aby kapłan nie opuścił ołtarza bez pokornéj modlitwy, żeby jego niegodność owocom eucharystycznéj ofiary nie przeszkadzała; a gdy kapłan serce do Najśw. Trójcy wznosi, pozostawa jeszcze lud, chociaż uroczyście rozpuszczony z kościoła, w modlitwie, aby uczestniczył w błogosławieństwie ofiarném. Nie odstępują ołtarza wierni, póki ***błogosławieństwa wszechmogącego Boga przez Jego zastępcę*** nie odbiorą, przeto podnosi kapłan oczy i ręce ku niebu, bo ztamtąd pochodzi wszelkie błogosławieństwo, całuje ołtarz i błogosławi lud, który *klęcząc* błogosławieństwo odbiéra, żegnając się krzyżem św. W niektórych miejscach mniéj odpowiednie właśnie na błogosławieństwo ludzie, dotychczas klęczący wstawają, co się dopiéro na ostatnią ewanielię należy. Wypada tam nauczyć lud, aby raczéj po komunii św. już wstawał a na błogosławieństwo przyklęknął. „Kto pełen jest Boga, może lud błogosławić, bo Bóg błogosławi z niego i przez niego, przeto nie mówi kapłan: „Ja was błogosławię,“ ale „Niech was błogosławi wszechmogący Bóg O. S. i D. św. ... Sailer.

*) Każdy ksiądz, nie będąc słusznie przeszkodzonym, zawsze do odmawiania jest „sub gravi“ obowiązany; księdza wewnętrzną wartość podług gorącości modlitwy łatwo osądzić można. Brewiarz, jako modlitwa od kościoła przepisana, jest każdego księdza barometrem duchownym.

**) Dzięki Najwyższemu że tu i owdzie we święta uroczyste utrzymało się odprawianie Jutrzni albo przed Prymaryą albo przed Różańcem, gdzie jeden tylko kapłan znajduje się. Oby ta gorliwość w nabożeństwie z pierwszych wieków rozeszła się po wszystkich kościołach!

***) Odspiewanie tych słów uroczyste ma przypominać głos trąby umarłych z grobów na sąd wzywającéj.. Bonawentura tak pisze: „Post hoc dicit: *Ite, Missa est*, et populum benedicit; quod signat, quod veniet in judicio et se nobis ostendet“

Dawniéj kapłani błogosławiąc czynili 3 znaki krzyża; Pius V. obrzędu tego kapłanom tylko przy uroczystém nabożeństwie dozwolił a Clemens VIII. li dla Biskupów zatrzymał, gdy inni kapłani *raz* znak krzyża św. czynić mają, oraz, jeżeli w przytomności swego Biskupa odprawiają, poprzednim pokłonem cześć mu oddać winni. Dekret Aleksandra VII. z 27. września 1659 pozwala téż Opatom, mającym przywiléj Pontifikaliów, trojaką Benedykcyą, lecz tylko, gdy uroczyście celebrują.

Gdy kapłan i lud w błogosławieństwie ofiarném się jednoczy, czyta się Bogu na cześć i chwałę „Początek ewanielii św. Jana“ obejmujący całą ofiarę, jak się w ludzkości i pojedynczym człowieku rozwija. Światłość i żywot, łaska i prawda płyną jako ognisty strumień z ofiary. Przy końcu mszy św. najstósowniejsze: „Słowo stało się ciałem i mieszkało między nami i widzieliśmy chwałę Jego.“

W 13 jeszcze wieku było kapłanom dla pobożności tylko polecono, aby przy ółtarzu albo powracając w drodze od ółtarza albo w sakrystyi ów początek Ew. św. Jana odmawiali, lecz Pius V. do liturgii go wcielił. Wyjątek jest, jeżeli w Niedzielę, w większą feryą lub Wigilią msza przypadającego Święta się odprawia, bo wtedy zamiast téj ewanielii czyta się ewanielija Niedzieli, feryi lub wigilii, aby zasadnicza myśl czasu kościelnego, w ewanielicznéj perykopie złożona, od święta nie była całkiem odłączoną. Ostatnia ewanielia więc ową liturgiczną myśl roku kościelnego w swéj koncentracyi przy końcu podaje wiernym jako bukiet, któregoby zapach podczas dnia ich pokrzepiał. Jeźli zaś owa myśl przez całą mszą już się przeprowadza, natenczas przy końcu ogólna tylko idea odkupienia w téj Ew. Jana zebrana się przedstawia. Z tąd można zrozumieć, dla czego w owych wigiliach, które na czas postu lub suchych dni wypadają, jako też przy wotywach (właściwych) osobno ostatnia ewanielia się nie czyta.

„Gdy ten wykład obrzędów mszy św. pobajemy, wcale nie jesteśmy tak zarozumiali, abyśmy mniemali, iżeśmy dostatecznie zadaniu odpowiedzieli, bo dzieła Boskiego żadna myśl ludzka dokładnie nie zgłębi. Msza św. tyle w sobie mieści tajemnic, iż dokładnie jéj wytłumaczyć nikt nie potrafi. Którzy słabym wzrokiem w tarczę słońca wejrzeć nie możemy, olśnieni majestatem tak wzniosłych tajemnic, patrzaliśmy na nie, gdyby w słaby odblask źwierciadlany gmachu, do którego wnętrza wnijść nie potrafimy. Stojąc tylko za drzwiami w przedsionku skrzętnie uczyniłem, co *mogłem*, lecz nie zadowolniłem tak, jak *chciałem*“— mówi Innocenty III.

Gdybyś sto lat codziennie eucharystyczną ofiarę sprawował, codziennie nowe ci się odsłonią tajemnice, wynajdziesz codziennie nowe zdroje pociechy i duchownéj radości, jeżeli tylko oko ducha twego czyste a serce twe kielichem ofiarnym. Przeciwnie straszliwą byłoby myślą, przez długie lata przystępować do ółtarza a nigdy z strumienia światła i żywota nie czerpać dla siebie oświécenia umysłu, i zagrzania woli ku zamiłowaniu cnoty nie zyskać; zawsze tylko po powiérzchni deptać a mszał jako księgę, siedmiu zamkami zamkniętą obnosić

Zakończając tę pracę pewnego kapłana raczéj ku oświeceniu i zbudowaniu Szan. Kapłanów, niż ludu podjętą odsełamy do Wykładu obrzędów mszy św. obfitszego, w tomie JX. Ambergera teologii pastoralnéj umieszczonego, i dodajemy jeszcze pełne znaczenie słowa ś. Leona W. „Quæ vero nobis est cum Christo porticipatio, nisi ut desinamus esse, quod fuimus? aut quæ similitudo resurrectionis, nisi depositio vetustatis? Unde qui Sacramentum suae reparationis intelligit, carnis se vitiis debet exuere et omnes sordes abjicere peccatorum: ut intraturus nuptiale convivium, splendeat veste virtutum. Quamvis enim benignitas Sponsi cunctos ad communionem regiarum invitet epularum, studendum est tamen universis vocatis, ut Sacrorum ciborum munere non inveniantur indigni. Serm. X. 4. IX in Quadr. A. m. D. g.

E Consistorio Episcopali,

Josephus Alojsius,
Episcopus Tarnoviensis.

Tarnoviae die 21. Mart. 1864.

JOANNES FIGWER, Cancellarius prov.

Tarnoviae & Jasło. Typis Anastasii Rusinowski, 1864.